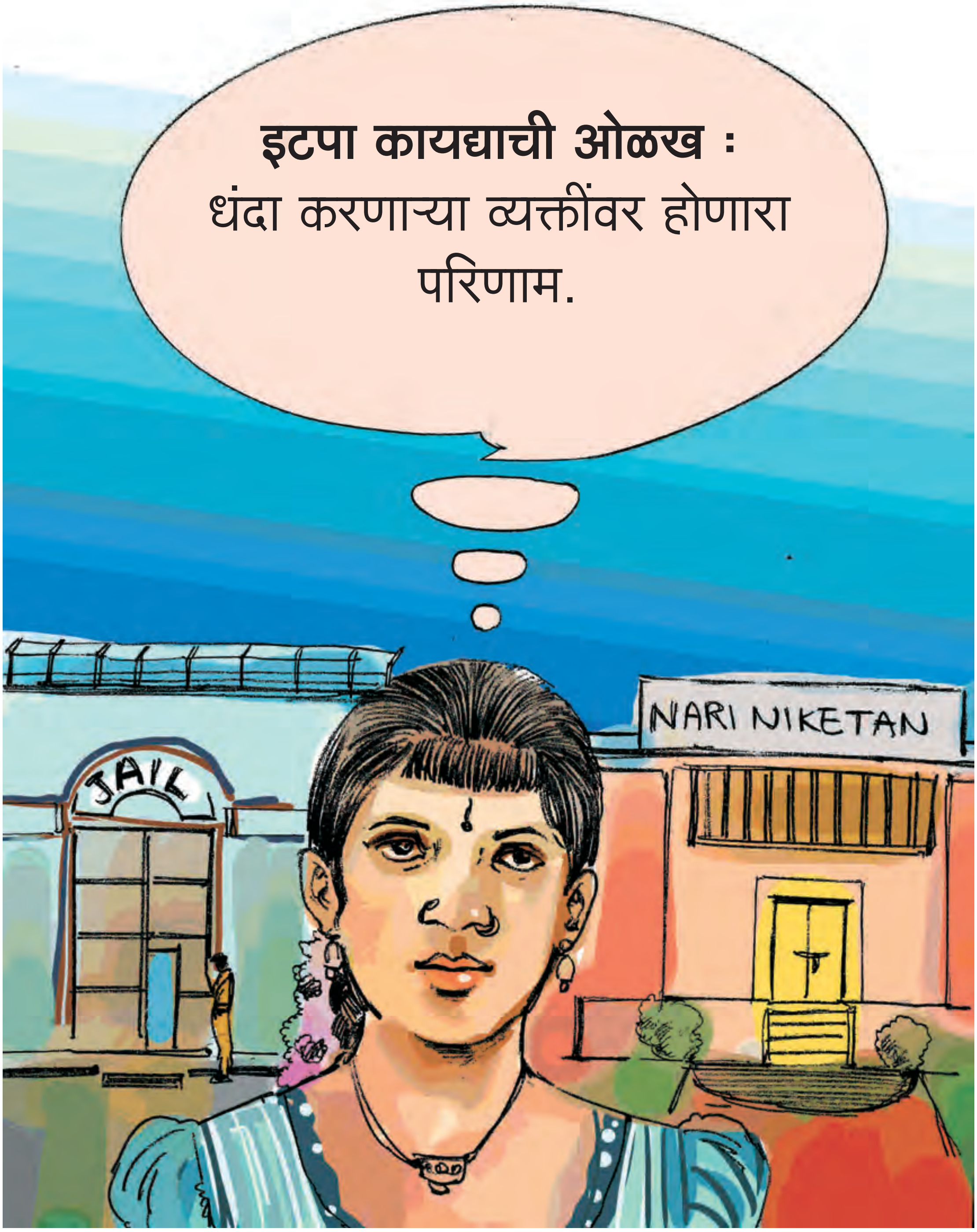

संग्राम

(२०१४)

SANGRAM

Veshya Anyay Mukti Parishad (VAMP)

लेखक :
ॲड. राकेश शुक्ला
सर्वोच्च न्यायालय, **नवी** दिल्ली.
आरती पै, सेंटर फॉर ॲडव्होकसी ऑन स्टिग्मा ॲन्ड मार्जीनलायझेशन, **संग्राम सांगली.**

चित्रे :
वाय. एस. ब्रह्मम
आंध्रप्रदेश
सुरेश कुमार, कर्नाटक

इटपा कायद्याची ओळख

(अनैतिक वाहतूक प्रतिबंध कायदा)

धंदा करणाऱ्या व्यक्तींवर होणारा परिणाम.

SANGRAM

Veshya Anyay Mukti Parishad (VAMP)

ओळख

- सेक्स वर्कर्सवर अनेक कायद्याखाली पोलिस कारवाई करतात.

- पोलिस अशांना कधी पोलिस ॲक्ट किंवा कधी (इंडियन पिनल कोड) फौजदारी कायद्याच्या जाळयात अडकवितात. अनेकदा असभ्यता व सार्वजनिक जनजीवन दुषित करण्याचाही आरोप केला जातो. येणारा एखादा गिऱ्हाईक चोरी, दरोडा, खून किंवा कुठलाही गुन्हा करुन आलेला असेल तर त्यांच्या सोबत सेक्स वर्कर्सचीही पोलिस चौकशी करतात.

  वेश्यांच्या विरूध्द ज्या कायद्याचा सर्वाधिक वापर केला जातो तो कायदा इटपा किंवा अनैतिक वाहतूक (प्रतिबंध) कायदा या नावाने ओळखला जातो.

  हा कायदा वाहतूकीकरण थांबवणे आणि स्त्रियांचे लैंगिक शोषणापासून संरक्षण करण्याकरीता समोर आणला गेला.

  इटपातील वेगवेगळया कलमांचा वापर धंदा करणाऱ्या प्रौढ व्यक्ती विरोधीही केला जातो. सुटका करण्याच्या नावाखाली अनेकदा प्रौढ व्यक्ती व संमतीने धंदा करणाऱ्यांवर रेड टाकली जाते. कायद्याचा वापर करुन सार्वजनिक ठिकाणी खानाखुना, हावभाव आणि धंदा केला म्हणून अटक केली जाते.

  कायद्याची माहिती असण्याचा फायदा होतो व आपणास पोलिसांशी बोलताना ह्या ज्ञानाचा उपयोग होतो म्हणून येथे आम्ही वेश्या व्यवसाय करणाऱ्यांसाठी कायद्याची सरळ सोपी माहिती **उपलब्ध** करीत आहोत.

  आम्ही आपणास **आवाहन करतो** की, या कलमांचा परिणाम धंदा करणाऱ्या व्यक्तींवर कसा होतो याची चर्चा आपण करावी.

  वॅंप संघटना, भारत

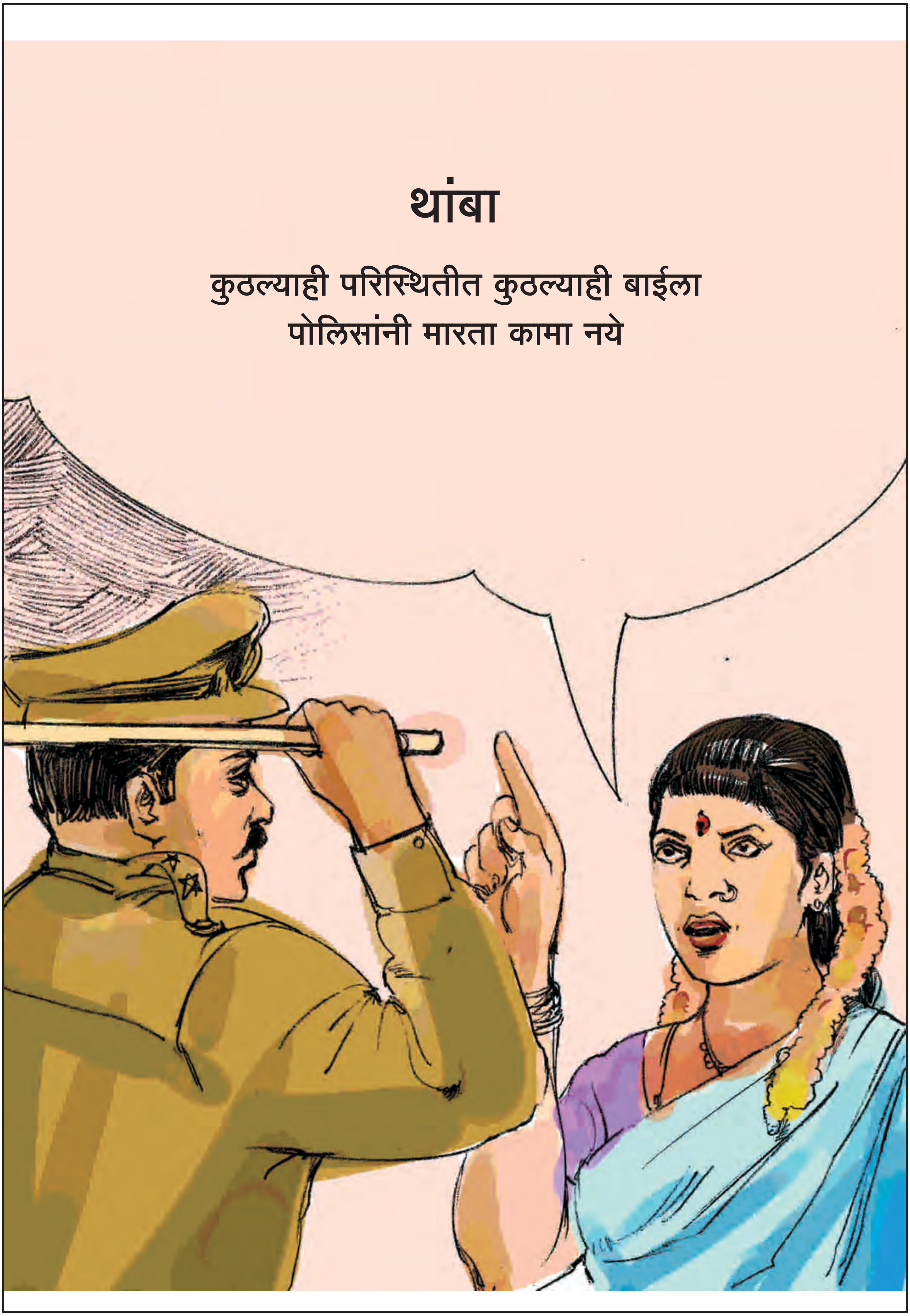
थांबा
कुठल्याही परिस्थितीत कुठल्याही बाईला पोलिसांनी मारता कामा नये

इटपामध्ये अनेक कलमे आहेत ज्याचा परिणाम खालील व्यक्तींवर होतो.

- धंदा व वेश्या व्यवसाय करणाऱ्या व्यक्ती
- गिऱ्हाईक
- त्रयस्त व्यक्ती किंवा अशा व्यक्ती ज्या धंदा करणाऱ्या व्यक्तींना मदत करतात.- गिऱ्हाईक बोलवून आणणारे, घरवाल्या.

गुन्हेगार ठरविणे

धंद्यातील सर्वच बाबी गुन्हेगारीत गृहीत धरल्या जातात.

गुन्हेगार ठरविणे

गुन्हेगारीमुक्त

जे कायदे धंद्याला गुन्हा समजतात, त्यात बदल करणे किंवा कायदेच काढून टाकणे.

धंदा करणाऱ्या व्यक्तींच्या संघटना ठरवतील की, कामाचे नियम, दर आणि त्याचबरोबर कामाचे वेळापत्रक देखील.

गुन्हेगारीमुक्त

कायदेशीर

यात अशाप्रकारचा कायदा की, ज्यात नियम लागू होतात.
उदा. लायसन्स देणे, नियमित व सक्तीची आरोग्य तपासणी
करण्यास भाग पाडणे व
धंद्याचा परिसर निश्चित करणे.

धंद्याला कामगार कायदे व नियमांमध्ये समाविष्ट करणे.

POLICE STATION
HOSPITAL
VOTER CARD
RATION CARD
PERMIT ZONE
WORK PERMIT

कायदेशीर

कोठा - कुंटणखाना (कलम २ ए)

घर, खोली किंवा असे ठिकाण जिथे दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त लोकांच्या मिळकतीसाठी किंवा फायद्यासाठी धंदा होत असेल अशा ठिकाणास कोठा म्हणतात.

एक व्यक्ती जर एकटे राहून धंदा करत असेल तर त्या ठिकाणाला कुंटणखाना किंवा कोठा म्हणता येत नाही.

कलम ३

कोठा चालविणे किंवा चालविण्यास संमती देणे.

३(१) कोठा चालविणे, संरक्षण देणे, संमती देणे. असे करणाऱ्यास १ ते ३ वर्षापर्यंत शिक्षा किंवा दोन हजार रुपये दंड होऊ शकतो.

दुसऱ्यांदा गुन्हा करतांना पकडल्यास कमीत कमी २ ते जास्तीत जास्त ५ वर्षे शिक्षा होऊ शकते.

३(२) जाणून बुजुन घर कोठ्याच्या वापरासाठी दिल्यास २ हजार रुपये दंड किंवा २ वर्षे तुरुंगवास होऊ शकतो.

एखाद्या स्थळाचा वापर कोठ्यासाठी होत आहे अशा स्वरुपाची बातमी वृत्तपत्रात झळकल्यास किंवा तपासाच्यावेळी सापडलेल्या वस्तूंची यादी घर मालकास दुसऱ्यांदा दिलेली असल्यास याचा अर्थ असा होईल की, घर मालकास घर भाड्याने देताना हे माहित होते की, येथे कुंटणखाना चालविला जाणार आहे.

गुन्हा सिध्द झाल्यास भाडे करार किंवा तत्सम करार रद्द समजला जाईल.

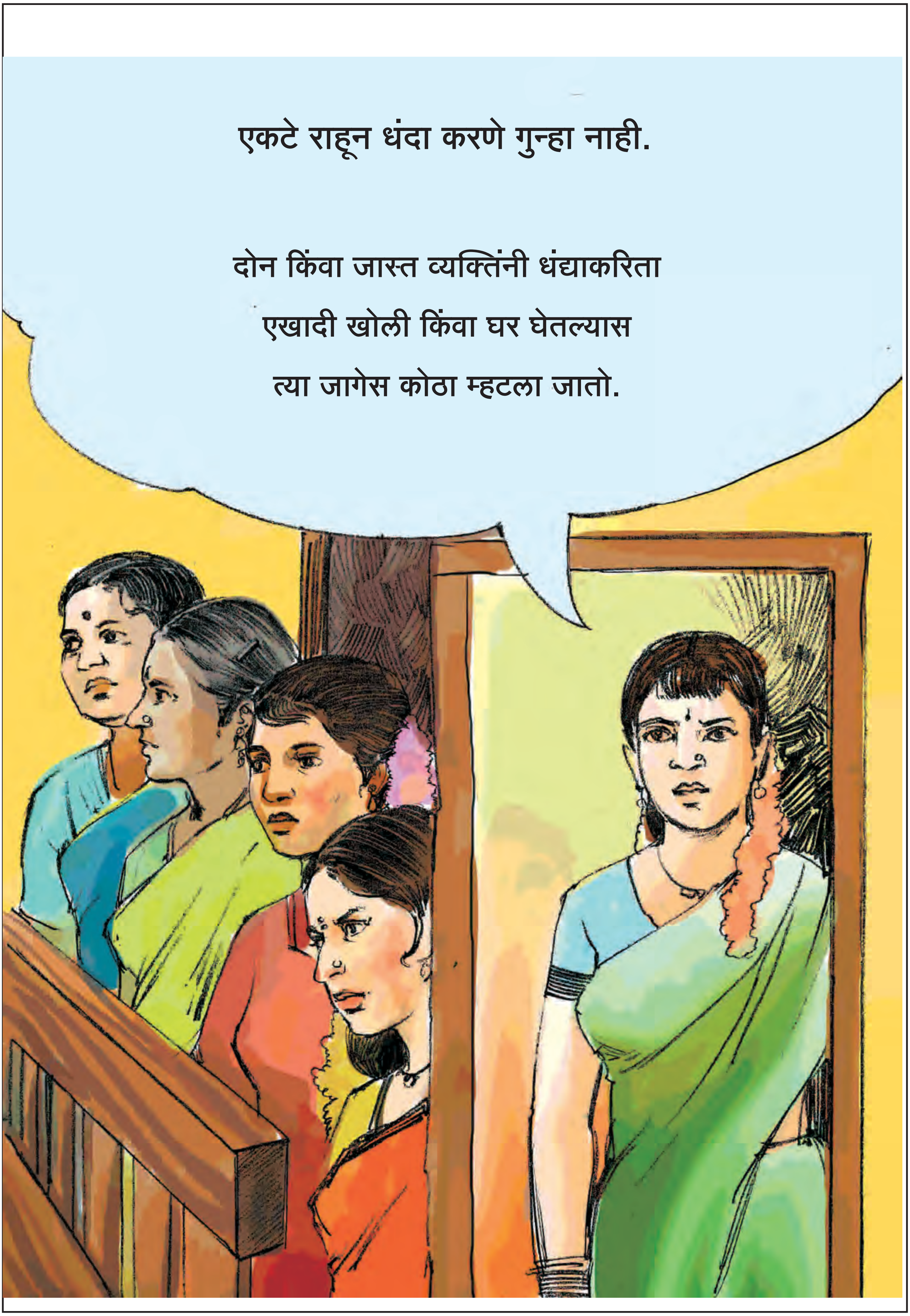
एकटे राहून धंदा करणे गुन्हा नाही.
दोन किंवा जास्त व्यक्तिंनी धंद्याकरिता
एखादी खोली किंवा घर घेतल्यास
त्या जागेस कोठा म्हटला जातो.

न्यायालयाचे जुने निर्णय -

- एक स्त्री एकटी राहत असेल व धंदा करत असेल तर तिच्या घरास कोठा म्हणता येणार नाही व तसा आरोप देखील तिच्यावर करता येणार नाही. अशा स्त्रीस नारी निकेतनमध्ये देखील पाठविता येणार नाही.

- धंदा करणाऱ्या मुलींवर कुंटणखाना चालविणे किंवा चालविण्यास मदत करण्याचा आरोप लावला जाऊ शकणार नाही.

- हॉटेलची खोली धंद्यासाठी वापरण्यात येत असेल तर हॉटेल मालकावर कोठा चालविण्याचा आरोप लावण्यात येऊ शकतो.

- कुंटणखाना (कोठा) चालविण्याचा अर्थ असा आहे की, त्या ठिकाणी फार काळापासून धंदा चालतो. कुंटणखाना चालविणे म्हणजे ज्या ठिकाणी नेहमी ग्राहक येतात, अशी जागा असा अर्थ नाही.

- समजा एखाद्या ग्राहकाने धंदा करणाऱ्या स्त्रीची मागणी केली व त्यास घराच्या आत बोलावून स्त्रिया दाखविण्यात आल्या व त्यापैकी एखादीस पसंत केले तर कुंटणखाना चालविण्याचा गुन्हा सिध्द करण्यासाठी एवढी साक्ष पुरेशी आहे..

- एखाद्या व्यक्तीने कुंटणखाना चालविण्यास जागा दिली, असे कळल्यास त्याठिकाणी राहत असणाऱ्या स्त्रियांना बाहेर हाकलून दिले जाते.

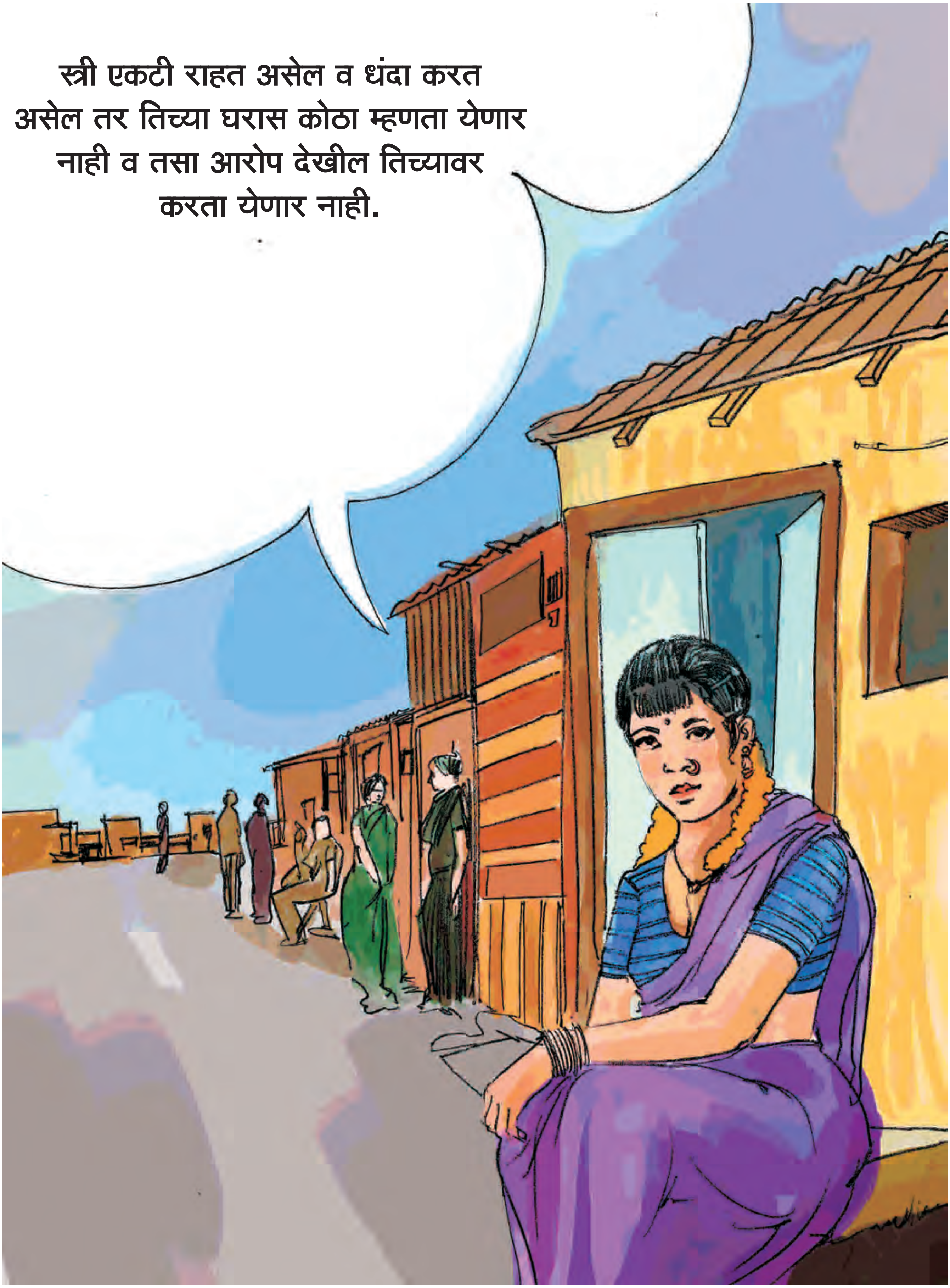
स्त्री एकटी राहत असेल व धंदा करत असेल तर तिच्या घरास कोठा म्हणता येणार नाही व तसा आरोप देखील तिच्यावर करता येणार नाही.

बऱ्याचदा पोलिसाद्वारे एखादा खोटा गिऱ्हाईक पटवून पाठविला जातो.

सखोल माहिती घेतल्यानंतरच अशा गिऱ्हाईकाची साक्ष खरी मानली जाते. म्हणजे सहसा त्याची साक्ष मान्य केली जात नाही.

गुन्हा सिध्द होण्याकरीता घटना आणि साक्ष बरोबर असाव्या लागतात.

जा आत जा आणि पोरगी माग..
पैसे मागितल्यास ह्याच नोटा दे

घे, हे घे,
२०० रुपये आहेत.

पोलीसांनी दिलेल्या नोटाबरोबर
रंगे हाथ पकडली गेली...

कलम ४ वेश्या व्यवसाय करणाऱ्याच्या कमाईवर उदरनिर्वाह

[कलम् ४ (१)]

१८ वर्षावरील वयाची व्यक्ती जाणूनबुजून धंद्याच्या कमाईवर पोट भरत असेल तर १ हजार रुपये दंड व दोन वर्षाचा कारावासाची त्याला शिक्षा होऊ शकते. पूर्णता कमाई पोट भरण्यास वापरली नाही तरी देखील शिक्षा होऊ शकते.

अल्पवयीन व कमी वयाच्या मुलींच्या कमाईचा लहान हिस्सा जरी वापरला तरी यावर पोट भरणाऱ्या विरूध्द कमीतकमी ७ ते अधिकाधिक १० वर्षाची शिक्षा होऊ शकते.

४ (२) एखादी व्यक्ती धंदा करणाऱ्या बाईबरोबर राहत असेल व त्याची तिच्यासोबत उठबस असेल तर तो देखील कमाईखाऊ मानला जाईल. अशा तऱ्हेने आदेश, हुकुम, दबाव, नियंत्रण किंवा तत्सम कृत्य करणाऱ्यावर देखील धंद्याच्या कमाईवर जगण्याच्या आरोपातून शिक्षा होऊ शकते.

दलाल किंवा भडव्याचे काम करणाऱ्यास देखील शिक्षा होऊ शकते.

- धंदा करणाऱ्या स्त्रीसोबत जर तिचा पती राहत असेल तर त्याला देखील कमाई खान्याबद्दल शिक्षा होऊ शकते.

- धंदा करणाऱ्या स्त्रीच्या घरी भेटायला येणाऱ्या-जाणाऱ्यांवर कमाई खान्याचा आरोप लागू शकत नाही. धंदा करणारीबरोबर राहणे, उठणे, बसणे याचा अर्थ तो गुन्हेगार आहे असा होत नाही.

- धंद्याच्यावेळी कोठ्यावर उपस्थित राहणे, हा गुन्हा ठरत नाही. पोलीसांना दलाल, भडवा किंवा कमाईखाऊ व्यक्तीबद्दल पुराचे दिल्याशिवाय त्यास गुन्हेगार म्हणून सिध्द करता येणार नाही.

- जर साक्षीदार पोलीसांच्या ताब्यात असेल व त्याच्या म्हणण्यानुसार साक्ष देत असेल किंवा स्वतः कामात संगत करीत असेल तर त्याच्या साक्षीच्या आधारे गुन्हा सिध्द होत नाही.

एखादी व्यक्ति धंदा करणाऱ्या बाईबरोबर राहत असेल
व त्याची तिच्यासोबत उठबस असेल तर तो देखील
कमाईखाऊ मानला जातो....!

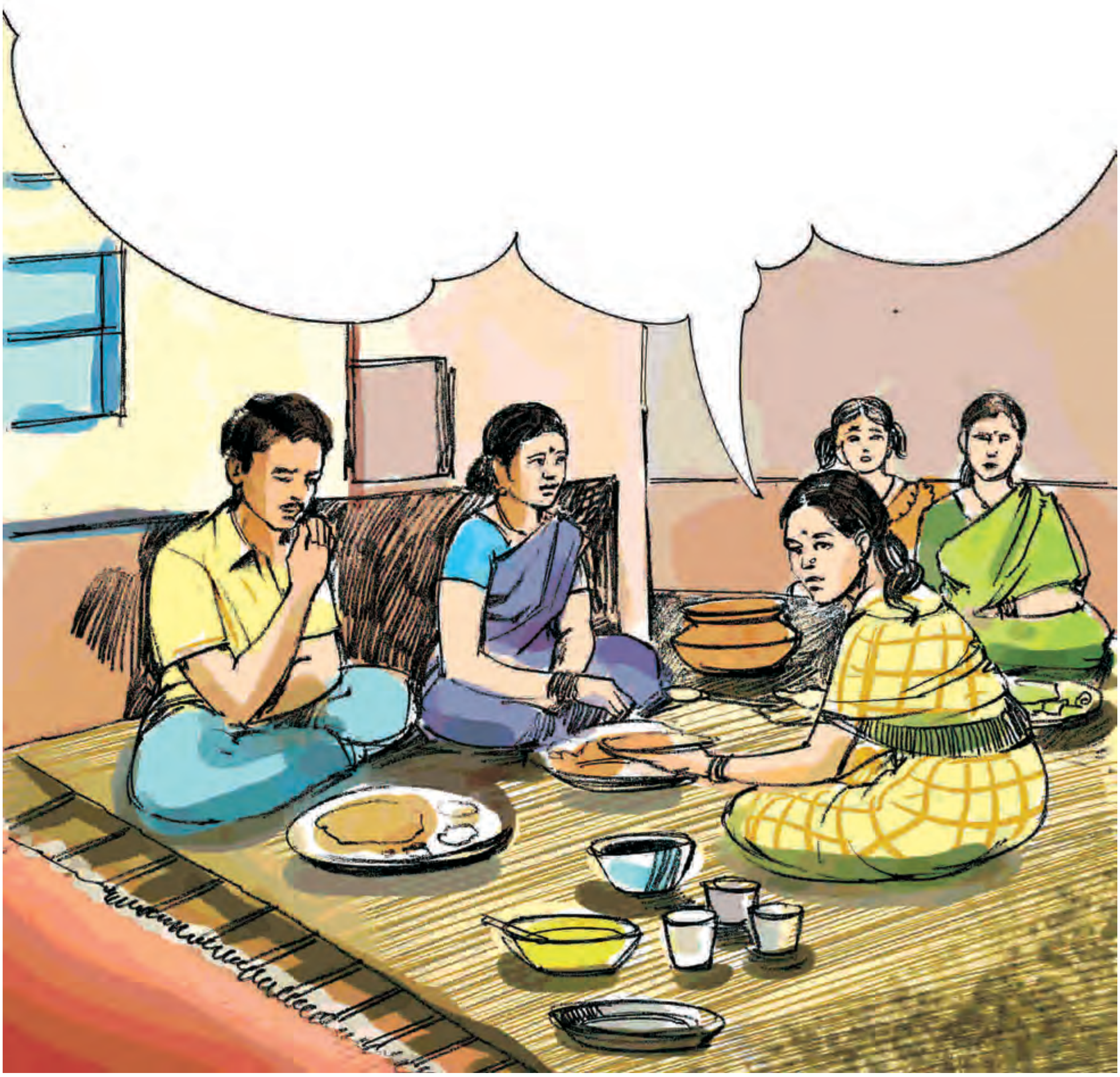

कलम ५
धंदा करण्यासाठी व्यक्तींची ने-आण करणे

धंदा करण्याकरीता जर कुणी कुणाला आणले तर ते बेकायदेशीर आहे.

त्यास ३ वर्षे किंवा जास्तीत जास्त ७ वर्षाची शिक्षा व दोन हजार रुपये दंड होऊ शकतो.

जर व्यक्ति स्वखुशीने आली असली तरी तिला धंद्याला आणणाऱ्या व्यक्तिला शिक्षा होऊ शकते.

अशा तऱ्हेने लालच देऊन एका ठिकाणाहून आणून दुसऱ्या ठिकाणच्या कोठ्यावर धंदा करावयास ठेवणे देखील बेकायदा आहे व यासाठी शिक्षा होऊ शकते.

जर एखाद्यास धंदा करण्यासाठी जोर जबरदस्ती केली गेली तर त्यास देखील ३ ते ७ वर्षाची शिक्षा व दंड होऊ शकते.

जर इच्छेविरुध्द कुणास धंद्यात ढकलले गेले तर आरोपीस १४ वर्षापर्यंत शिक्षा होऊ शकते.

लहान मुले व अल्पवयीन

जर १६ वर्षाखालील मुलगा किंवा मुलगी संबंधी आरोप असेल तर कमीत कमी ७ वर्षे व जास्तीत जास्त जन्मठेप होण्याची शक्यता आहे.

१६ ते १८ वर्षाच्या मधील व्यक्तिसंबंधी आरोप असल्यास ७ ते १४ वर्षाची शिक्षा होऊ शकते.

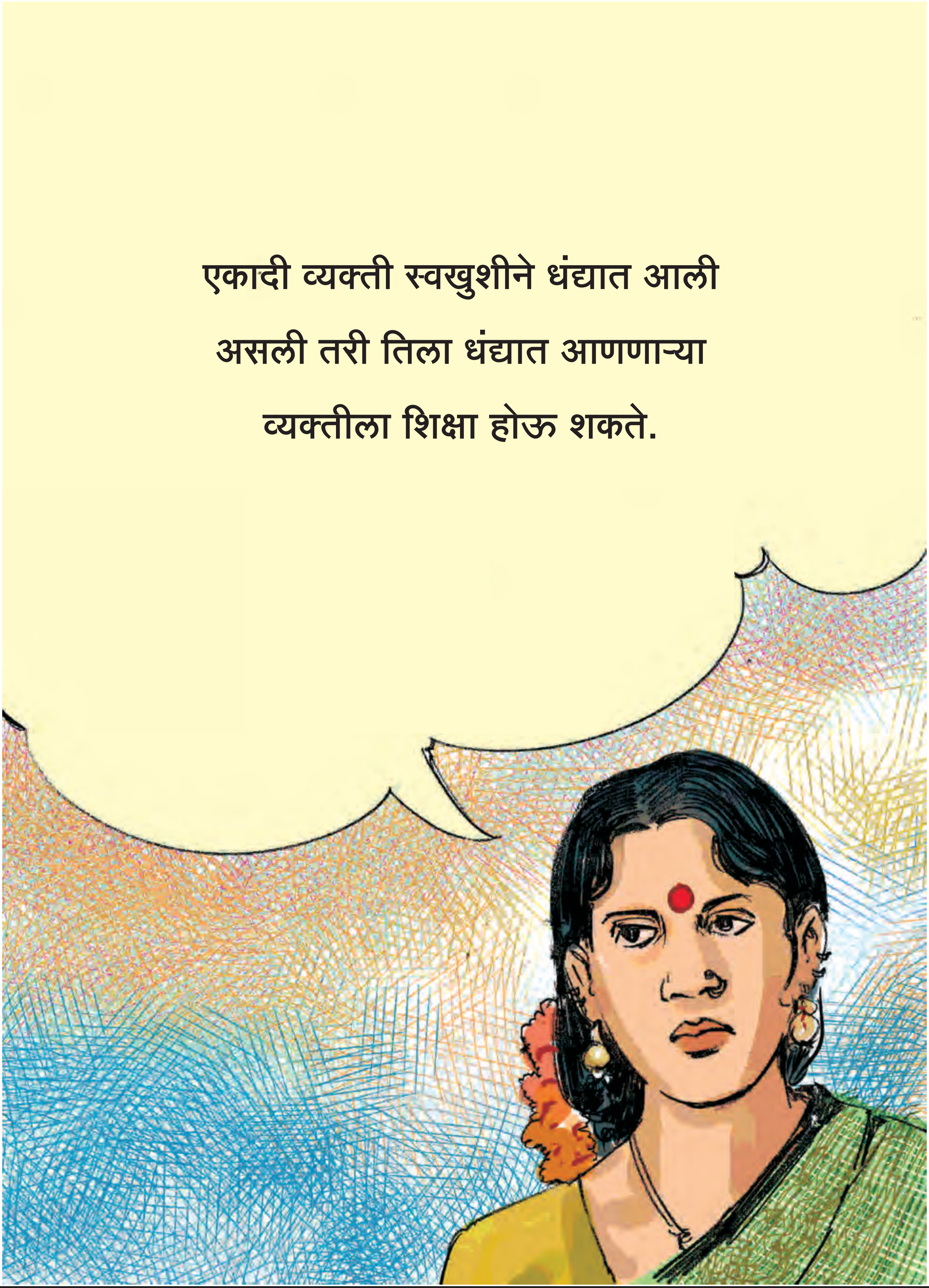
एकादी व्यक्ती स्वखुशीने धंद्यात आली असली तरी तिला धंद्यात आणणाऱ्या व्यक्तीला शिक्षा होऊ शकते.

कलम ६
धंद्याच्या जागी कोणास ठेवणे

६(१) जर एखाद्या व्यक्तिने कुणासही त्याच्या मर्जी विरुध्द किंवा इच्छेनुसार कोठ्यावर ठेवले असेल तर त्याला कमीत कमी ७ व जास्तीत जास्त जन्मठेपेची शिक्षा किंवा दंड होऊ शकते.

जर कुणी पतिपत्नीच्या शिवाय दुसऱ्या कुणाबरोबर संभोग करण्याच्या दृष्टीने कुणास ठेवतो तर त्याला देखील ७ वर्षापासून जास्तीत जास्त जन्मठेपेपर्यंत तुरुंगवास होऊ शकतो.

६(२) कुंटणखान्यात जर कुणाबरोबर अल्पवयीन मुलगी सापडली तर कोठ्यावर मुली ठेवण्याचा आरोप सिध्द होईल.

अशा अल्पवयीन मुलीची वैद्यकीय तपासणी झाली व त्यात असे आढळले की मुलीबरोबर लैंगिक संबंध ठेवण्यात आले आहेत, तर हे सिध्द होते की, तिला धंद्यासाठी ठेवण्यात आले आहे.

६(३) जर कुणी व्यक्ती एखाद्या मुलीचे किंवा स्त्रीचे सामान, कपडे, दागिने किंवा इतर वस्तू आपल्याजवळ ठेवतो व ते नेल्यास कायद्याने कार्यवाही कारण्याची धमकी देतो,
तर असे मानले जाऊ शकते की तिला पती व्यतिरिक्त इतर पुरूषासोबत लैंगिक संबंध ठेवण्यास जबरदस्ती करण्यात येत आहे.

६(४) ज्या व्यक्तीने बाई ठेवली तो दागिने, कपडे, सामान इत्यादी परत घेण्यास कायदेशीर कारवाई करु शकत नाही. त्यांनी जर म्हटले की हे मी खर्च करुन घेतले आहेत किंवा मुलीने माझे पैसे उधार घेतले आहे, असे म्हटले तरी ते वसूल करता येत नाही.

कुणासही त्याच्या मर्जी विरुध्द
किंवा इच्छेनुसार देखील
कोठ्यावर ठेवल्यास
कमीत कमी ७ वर्षे किंवा
जास्तीत जास्त
जन्मठेपेची शिक्षा !

कलम ७
सार्वजनिक ठिकाणी धंदा करणे

७(१) सार्वजनिक मंदिरे, शाळा, कॉलेज, दवाखाने यापासून दोनशे मीटर अंतराच्या आत धंदा करणाऱ्या व्यक्तीस व गिऱ्हाईकास, दोघांनाही तीन महिन्यापर्यंतची शिक्षा होऊ शकते..

धंदा करणाऱ्या व्यक्तीस व गिऱ्हाईकास, दोघांनाही शिक्षा होऊ शकते..

सार्वजनिक ठिकाणे कोणती हे खालील अधिकारी ठरवतात.
डीएसपी, कलेक्टर किंवा मॅजिस्ट्रेट **(न्यायाधिश)**
राज्य सरकार

सदरच्या ठिकाणी धंदा केला असे निदर्शनास आल्यास तीन महिने कारावास होतो.

लहान मुले किंवा अल्पवयीन बरोबर सापडले तर ७ वर्षे कारावास ते जन्मठेप.

७ (२) सार्वजनिक ठिकाणचा मालक वा भाडेकरु धंद्याला परवानगी देत असतील तर ३ महिने कारावास व २०० रुपये दंड.

दुसऱ्यांदा गुन्हा आढळल्यास ६ महिने कारावास आणि हॉटेलचे लायसन्स ३ महिने ते १ वर्षपर्यंत रद्द केले जाते.

हॉटेलात अल्पवयीन सापडल्यास त्याचा परवाना रद्द होऊ शकतो.

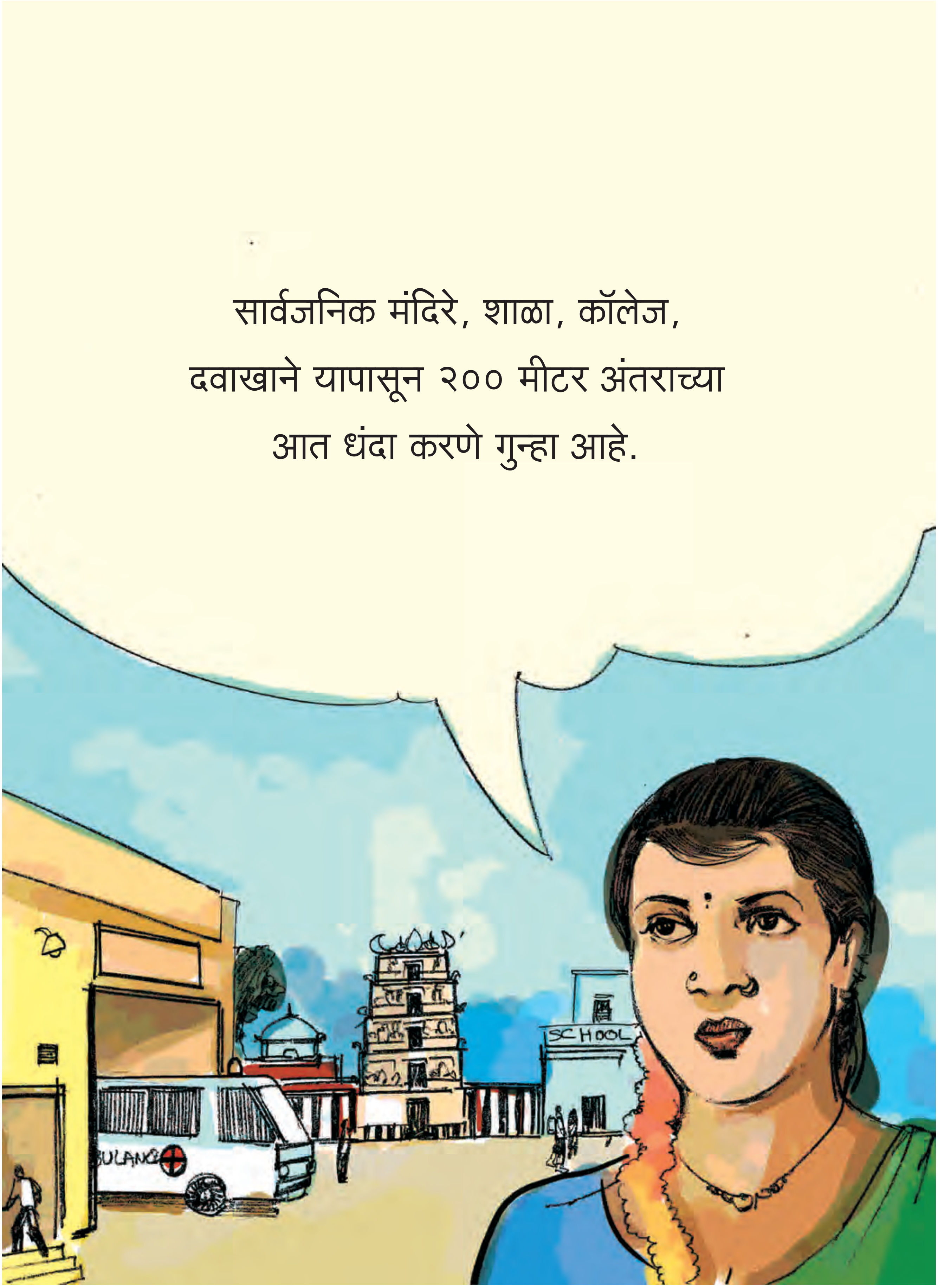
सार्वजनिक मंदिरे, शाळा, कॉलेज, दवाखाने यापासून २०० मीटर अंतराच्या आत धंदा करणे गुन्हा आहे.
SCHOOL

कलम ८
ग्राहकांना बोलावणे

सार्वजनिक स्थळ, सडक, एखाद्या घराच्या बोळीत, बाल्कनीत उभे राहून इशारा करुन ग्राहक बोलाविले किंवा अंग प्रदर्शन करुन गिऱ्हाईकास बोलवले तर ५०० रुपये दंड किंवा ६ महिन्याचा कारावास घडू शकतो.

आपल्या हावभावाने जर सार्वजनिक ठिकाणी गोंधळ घातला तर
५०० रुपये दंड व ६ महिन्याची शिक्षा होऊ शकते.

पुरूषाशी फक्त बोलणे गुन्हा नाही.

ग्राहकांशी सौदा करणे, भाव ठरविणे व आत चला म्हणणे गुन्हा आहे.

ग्राहकाची साक्ष, गुन्हा सिध्द करण्यास जरुरी आहे परंतू ग्राहकाची जबानी पुरेशी नाही इतर पुरावे ही महत्वाचे असतात.

दुसऱ्यावेळी पकडले गेल्यास १ वर्षाची शिक्षा होऊ शकते.

जर गिऱ्हाईक पकडले गेले तर ७ दिवस ते ३ महिन्यांची शिक्षा होऊ शकते.

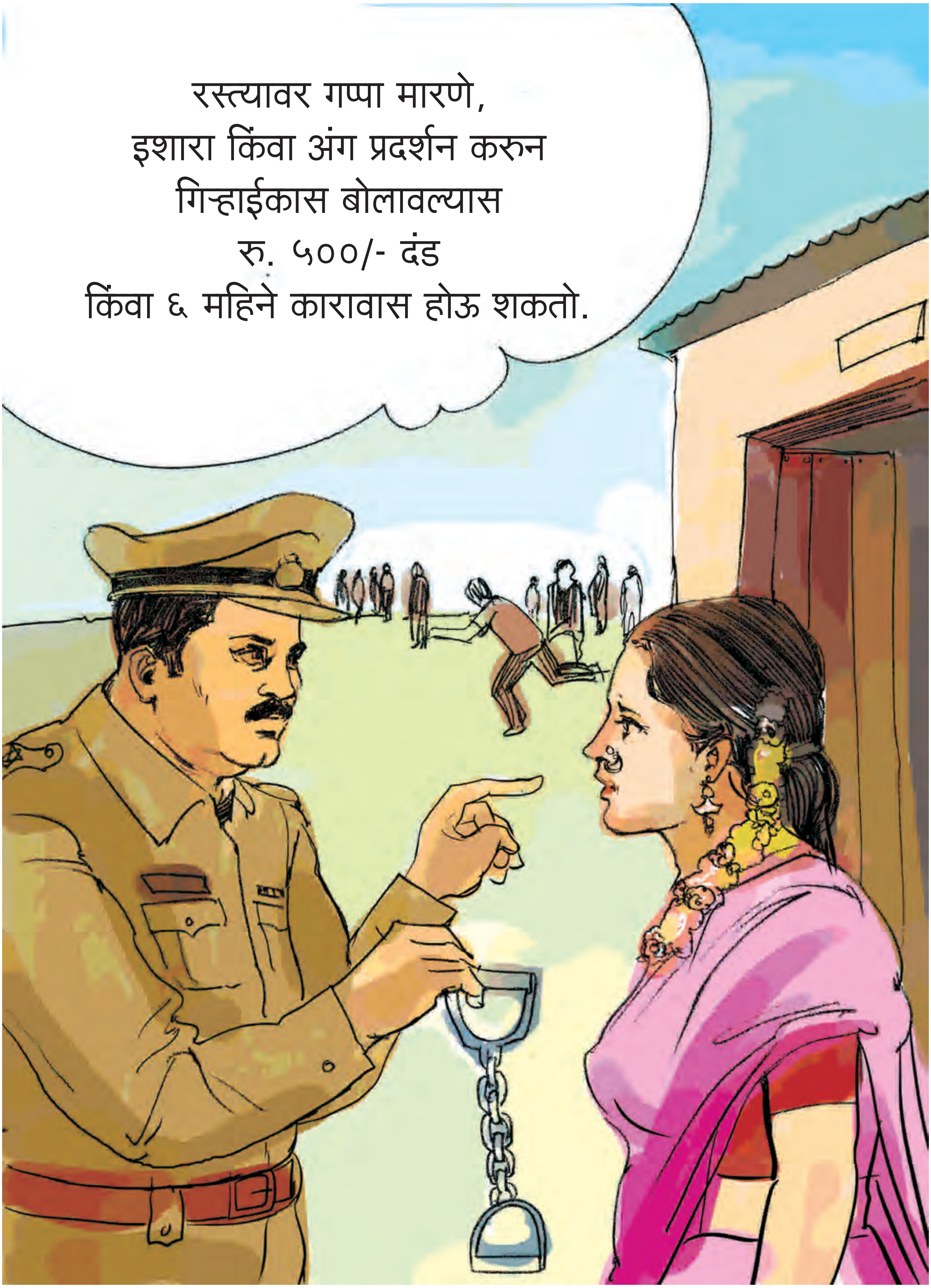
रस्त्यावर गप्पा मारणे,
इशारा किंवा अंग प्रदर्शन करुन
गिऱ्हाईकास बोलावल्यास
रु. ५००/- दंड
किंवा ६ महिने कारावास होऊ शकतो.

कलम ९
कोठडीत असताना !

न्यायालयीन आदेशानुसार पोलीस किंवा न्यायालयीन कोठडीत ठेवले असताना धंद्यात ढकलल्यास

किंवा

सुपरवायझर, काळजी घेणाऱ्या व्यक्तींनी लैंगिक संबंध ठेवण्यास भाग पाडले तर कमीत कमी सात वर्षे व जास्तीत जास्त जन्मठेप होऊ शकते.

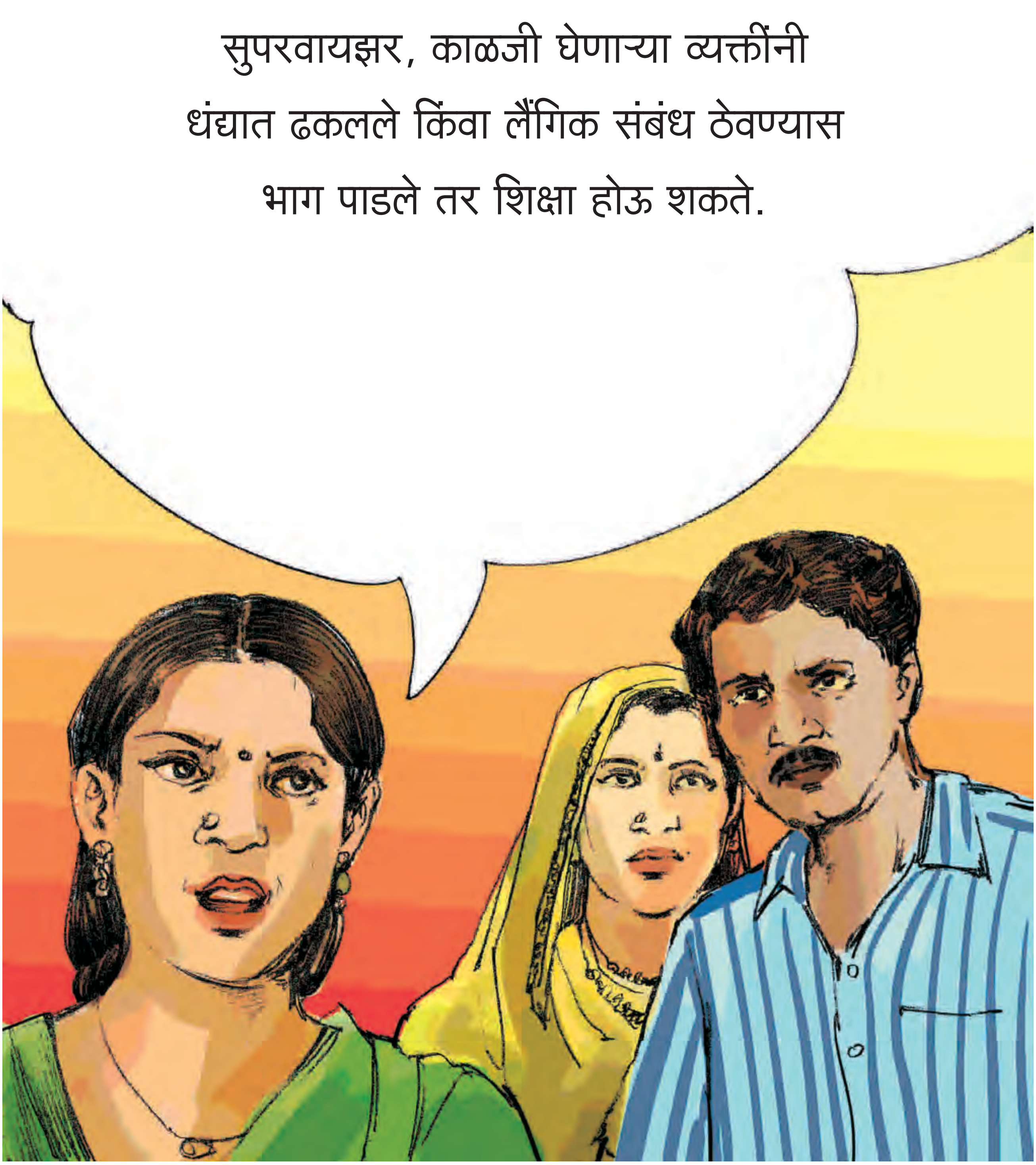
सुपरवायझर, काळजी घेणाऱ्या व्यक्तींनी
धंद्यात ढकलले किंवा लैंगिक संबंध ठेवण्यास
भाग पाडले तर शिक्षा होऊ शकते.

कलम १०
तुरुंगाऐवजी नारी निकेतन सुधारगृहात ठेवणे

सार्वजनिक जागी धंदा करण्यासाठी ग्राहकांना आकर्षित करण्याचा गुन्हा सिध्द झाल्यास अशा स्त्रीस तुरूंगात टाकण्याऐवजी नारी निकेतनमध्ये पाठविण्यात येऊ शकते.

स्त्रीच्या चारित्र्य, आरोग्य, मानसिक स्थिती व इतर परिस्थिती लक्षात घेता कोर्टसुध्दा नारी निकेतनात पाठवू शकते.

नारी निकेतनात कमीतकमी दोन वर्षासाठी व जास्तीत जास्त पाच वर्षासाठी देखील पाठवू शकते.

नारी निकेतनात पाठविण्यापूर्वी स्त्री आपले म्हणणे कोर्टापुढे मांडू शकते.

जर सरकारला वाटले की स्त्रीचे नारी निकेतन मधील वागणे चांगले आहे तर ते तिला सहा महिन्यांत सोडू शकतात.

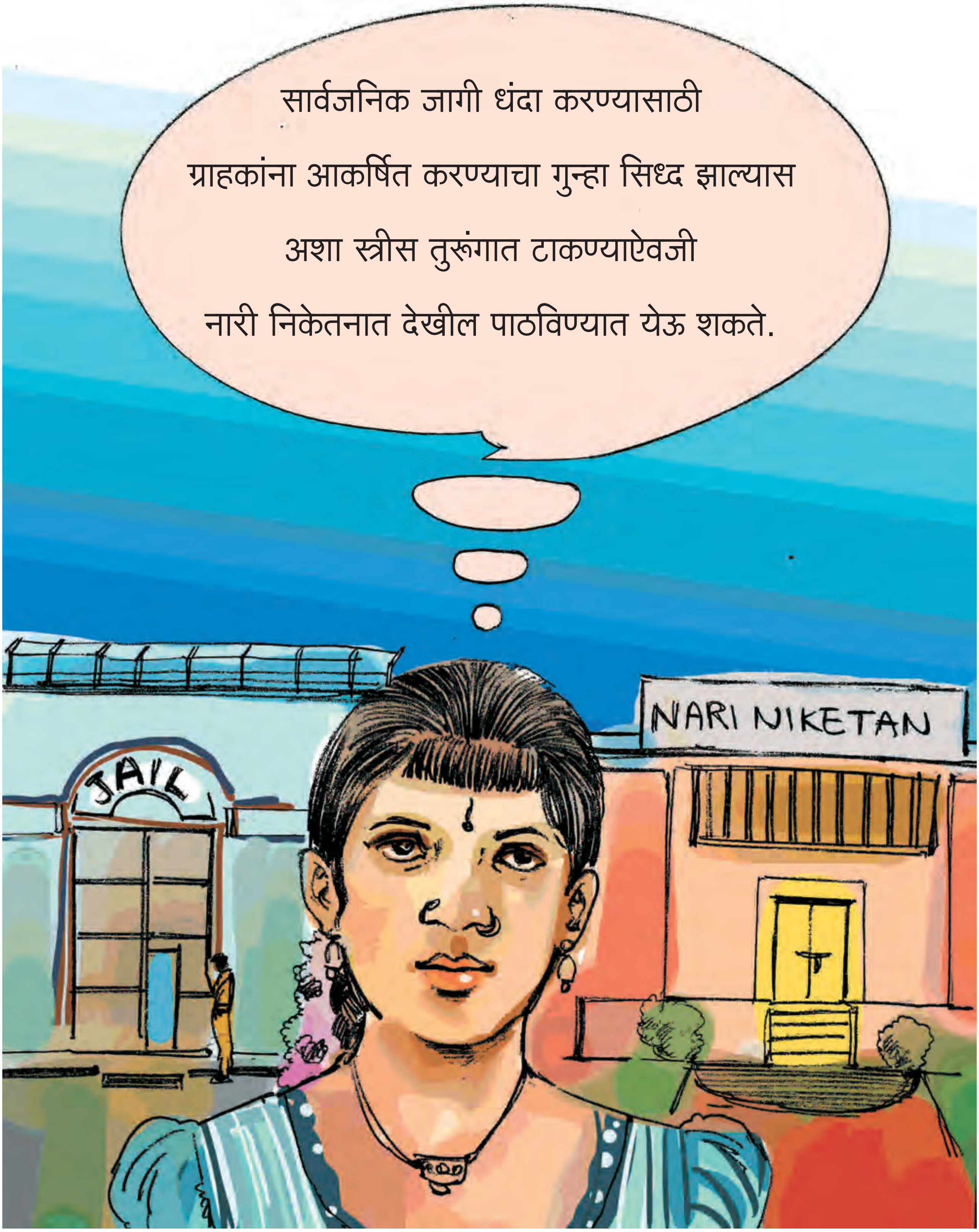
सार्वजनिक जागी धंदा करण्यासाठी
ग्राहकांना आकर्षित करण्याचा गुन्हा सिध्द झाल्यास
अशा स्त्रीस तुरूंगात टाकण्याऐवजी
नारी निकेतनात देखील पाठविण्यात येऊ शकते.
JAIL
NARI NIKETAN

कलम ११
पोलिसांना पत्ता कळवणे

एकदा इटपाखाली शिक्षा झाली व दुसऱ्यांदा शिक्षा झाली तर पुढील पाच वर्षापर्यंत राहत्या ठिकाणचा पत्ता पोलिसांना कळवावा लागतो.

दोन वर्षाच्या कारावासाची शिक्षा असली तरी पाच वर्षापर्यंत पोलिसांना पत्ता कळवावा लागेल.

कोणत्याही प्रकारच्या पत्त्यातील बदल पोलिसांना कळवावाच लागतो.

नवीन ठिकाणच्या पोलिस स्टेशनला पत्ता कळवणे.

महिन्यातून एकदा पोलिस स्टेशनला नोंदवावे लागते.

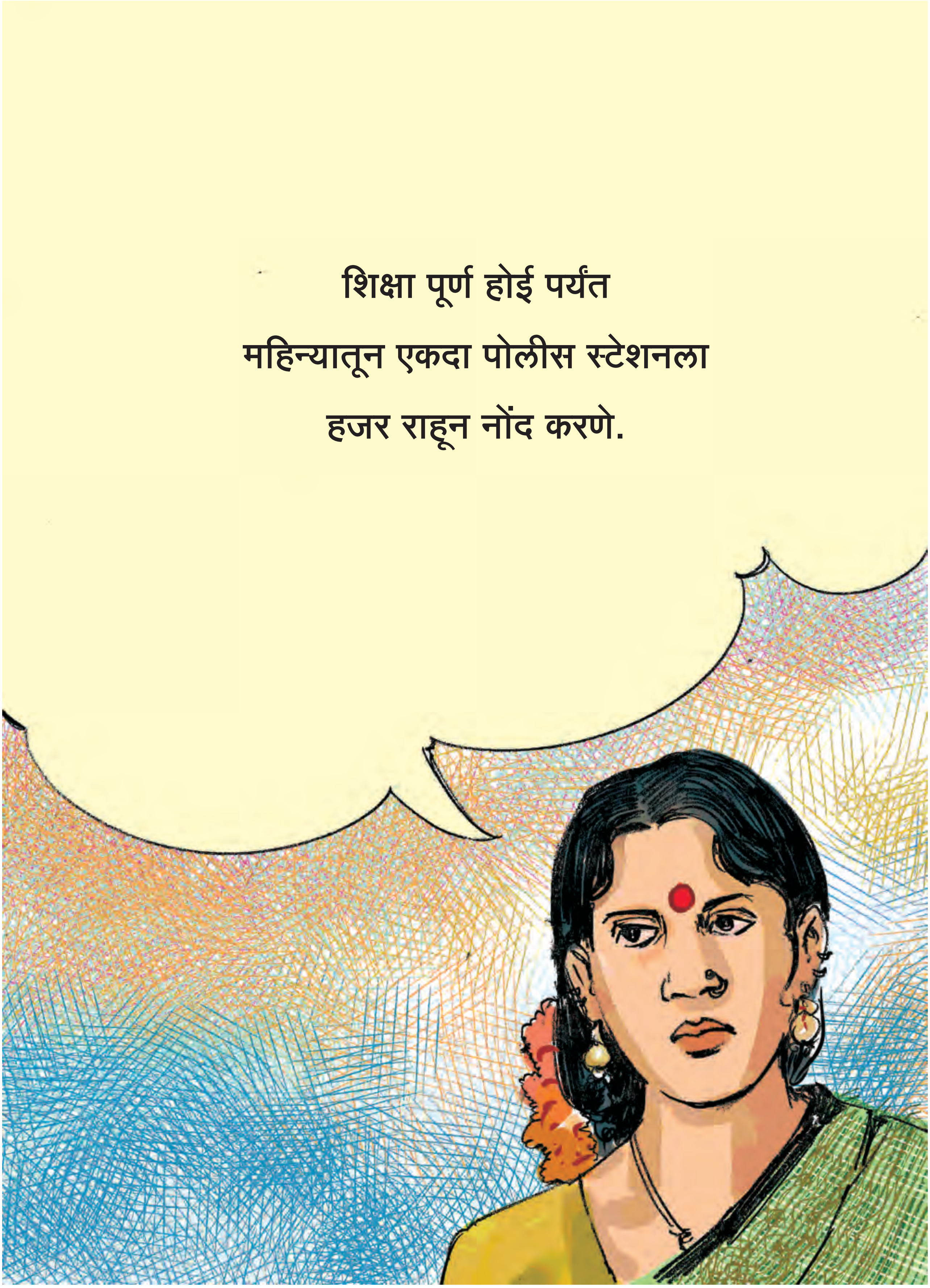
शिक्षा पूर्ण होई पर्यंत
महिन्यातून एकदा पोलीस स्टेशनला
हजर राहून नोंद करणे.

कलम १३
विशेष पोलिस अधिकारी

इटपाद्वारे होणाऱ्या गुन्ह्यांसाठी राज्य सरकारला वेगळया वेगळया ठिकाणी विशेष पोलिस अधिकारी नेमावा लागतो.

हा अधिकारी कमीत कमी पोलिस निरिक्षक (इन्स्पेक्टर) श्रेणीचा असावा लागतो.

या अधिकाऱ्यास मार्गदर्शन देण्यासाठी राज्य सरकार पाच समाजसेवकांचे एक सल्लागार मंडळ नेमू शकते.

या कायद्यान्वये गुन्ह्याचा तपास फक्त विशेष पोलिस अधिकारी करु शकतो.

इतर कुठल्याही पोलिस अधिकाऱ्यांनी केलेला तपास कायदेशीर मानला जाणार नाही.

केंद्र सरकार एकाहून अधिक राज्यांशी संबंधीत असलेल्या गुन्ह्यांसाठी तपास अधिकारी म्हणून एका ट्रैफिकिंग पोलिस अधिकाऱ्याची नेमणूक करु शकते.

तो आपल्या अधिकाराचा वापर देशात कुठेही करु शकतो.

राज्य सरकार पाच समाजसेवकांचे एक

सल्लागार मंडळ नेमू शकते.

कलम १४
इटपातील गुन्ह्याचे स्वरुप

ह्यांसाठी विशेष पोलिस अधिकारी कोणासही विना वॉरंट अटक करु शकतो.

विशेष पोलिस अधिकारी आपल्या कनिष्ठ अधिकाऱ्यास ही अटक करण्यासाठी अधिकार देऊ शकतो.

व्यक्तीचे नाव, गुन्हा व कुठल्या गुन्ह्यासाठी अटक करण्यात येत आहे हे आदेशात नमूद असले पाहिजे.

अटक झालेल्याने आदेशाची प्रत मागितल्यास त्यास तो देणे बंधनकारक आहे.

जर कनिष्ट अधिकाऱ्यास असे वाटले की, पुरावा नष्ट होईल किंवा व्यक्ती निसटून जाईल, तर विशेष पोलिस अधिकाऱ्याच्या ऑर्डरशिवाय अटक करु शकतो.

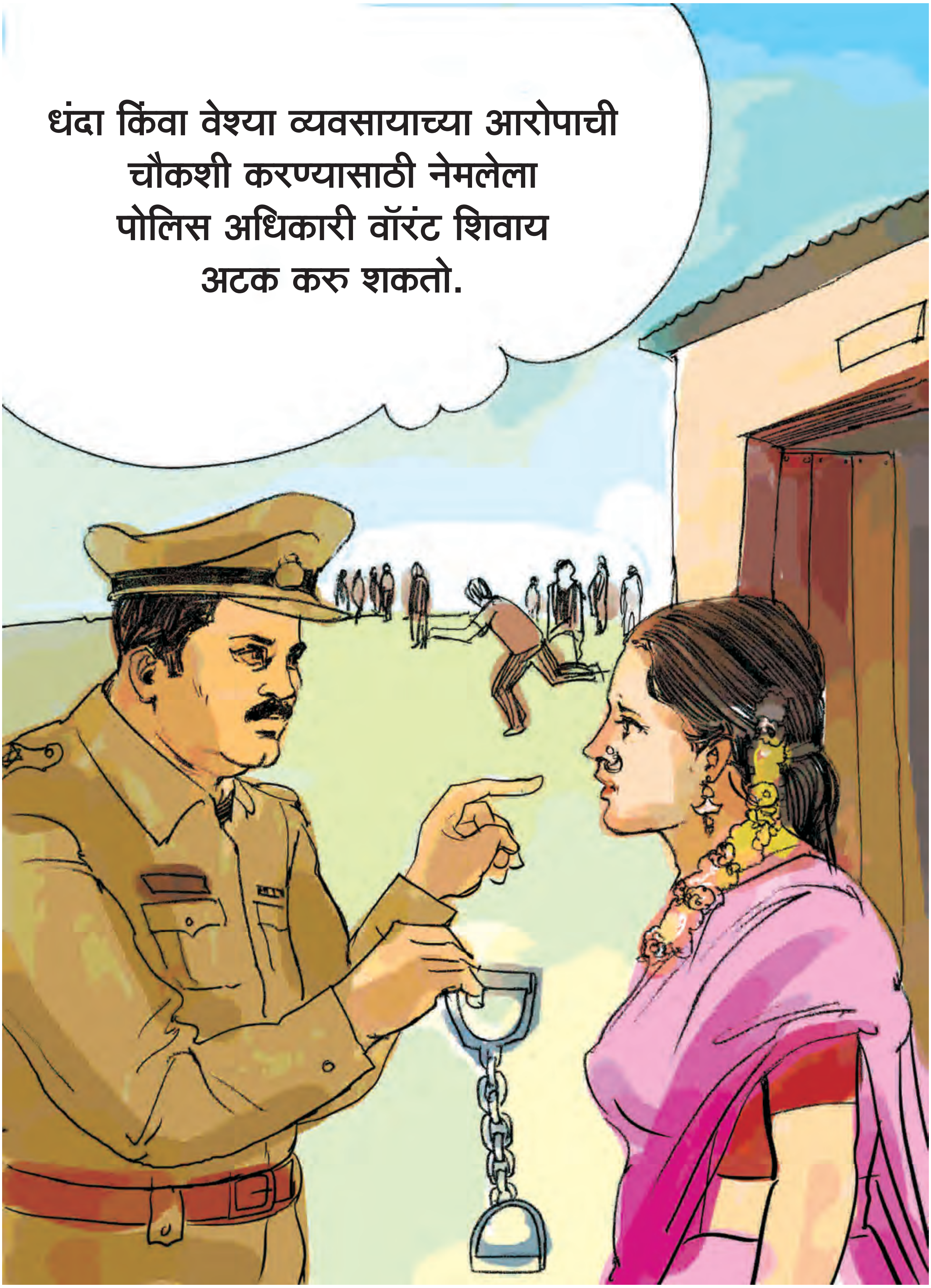
धंदा किंवा वेश्या व्यवसायाच्या आरोपाची चौकशी करण्यासाठी नेमलेला पोलिस अधिकारी वॉरंट शिवाय अटक करु शकतो.

कलम १५
विना वॉरंट झडती

विशेष पोलिस किंवा ट्रैफिकिंग पोलिस अधिकाऱ्यास जर असे वाटत असेल की इटपा कायद्यानुसार गुन्हा होत आहे व उशीर झाल्यास व्यक्ती तावडीतून सुटेल तर तो विना वॉरंटाशिवाय जागेची झडती घेऊ शकतो.

परंतू त्यांना घाई करण्याचे कारण द्यावे लागेल.

गल्लीतील दोन प्रसिध्द इसमांना झडतीच्यावेळी साक्षीसाठी बोलाविणे आवश्यक आहे. त्यापैकी एक स्त्री असावी मग भलेही ती त्या गल्लीत राहणारी असो वा नसो.

तपासाच्यावेळी दोन महिला पोलिस अधिकारी असाव्यात

पोलिस अधिकाऱ्यास घटनास्थळावरील कोणाही व्यक्तीस तेथून हलविण्याचा अधिकार आहे..

अशा व्यक्तीस दंडाधिकाऱ्यासमोर उभे केले पाहिजे

वयाचा अंदाज, लैंगिक शोषणाच्या जखमा किंवा संसर्गजन्य रोगांचा अंदाज तपासण्यासाठी अशा व्यक्तिचे वैद्यकीय तपासणी करणे आवश्यक आहे.

सदरचा तपास महिला पोलिस अधिकाऱ्यांनी करावा.

जर महिला अधिकारी उपलब्ध नसेल तर मग सामाजिक संस्थेच्या स्त्री सदस्या समोर ही तपासणी करण्यात यावी.

घराची झडती घेतेवेळी दोन महिला पोलिस,
एक शेजारी पुरुष आणि
एक महिला असणे जरुरीचे आहे.

कलम १६

सुटका

जर दंडाधिकाऱ्यास पोलिस किंवा इतर कुणाकडून अशी माहिती मिळाली की अमूक एक व्यक्ति कोठ्यावर राहून धंदा करतेय तर कोर्ट (दंडाधिकारी) अशा व्यक्तीस हटवून/पकडून आपल्या समक्ष हजर करण्याचे आदेश पोलिसांना देऊ शकतो.

पोलिस निरिक्षक (इन्स्पेक्टर) श्रेणीच्या व्यक्तीस असे आदेश दिले जाऊ शकतात व अशा व्यक्तिस ताबडतोब कोर्टासमोर हजर करावे लागते.

कलम १७
दंडाधिकाऱ्यासमोर हजेरी

तपासाच्या ठिकाणी आढळलेली व्यक्ती किंवा कलम १६ अन्ये कोठ्यावरुन आणलेल्या व्यक्तीस दंडाधिकाऱ्या समोर हजर करावे लागते, तिथे त्यास आपले म्हणणे मांडण्याचा अधिकार आहे.

त्याचे म्हणणे ऐकून घेतल्यास दंडाधिकारी त्या व्यक्तीचे वय, चारित्र्य, पूर्व इतिहास याचा तपास करुन त्यास घरी पाठविण्याचा, पालकांस देण्याचा विचार करु शकतो. परत पाठविल्यास व्यक्तीवर काय प्रभाव पडू शकतो याची तपासणी मॅजिस्ट्रेट करु शकतो.

हजर केलेल्या व्यक्तीच्या पुनर्वसनाबद्दल ही मॅजिस्ट्रेट विचार करु शकतात. तपासणीसाठी पाच प्रसिध्द नागरिकांचे सल्लागार मंडळही बनविले जाऊ शकते. या मंडळात तीन स्त्री सदस्य असले पाहिजेत.

तपासणी काळात मॅजिस्ट्रेट जास्तीत जास्त तीन आठवड्यासाठी व्यक्तीस कोठडीत ठेवू शकतो.

एखाद्या वाईट प्रभावाच्या माणसाच्या सोबत अशास अटकेत ठेवता येत नाही.

अल्पवयीन
कोठ्यावरुन उचललेल्या अल्पवयीन मुलींना मॅजिस्ट्रेट अल्पवयीन मुलींच्या हितासाठी काम करणाऱ्या संस्थांकडे सोपवू शकतात.

सुधारगृहात
तपासाच्यावेळी सापडलेले किंवा कोठ्यावरुन पकडलेल्या व्यक्तीचे चारित्र्य आणि परिस्थितीच्या आधारे मॅजिस्ट्रेट त्यांना एक वर्षापर्यंत किंवा जास्त काळासाठी सुधारगृहात पाठविण्याचे आदेश देऊ शकतात.

कलम १७ ए
कोठ्यावरुन आणलेल्या व्यक्तीस आई, बाप, पती किंवा पालक यांच्याकडे सोपविण्यापूर्वी ते कितपत योग्य आहे याची पडताळणी एखाद्या सामाजिक संस्थेद्वारे करवून घेऊ शकतात.

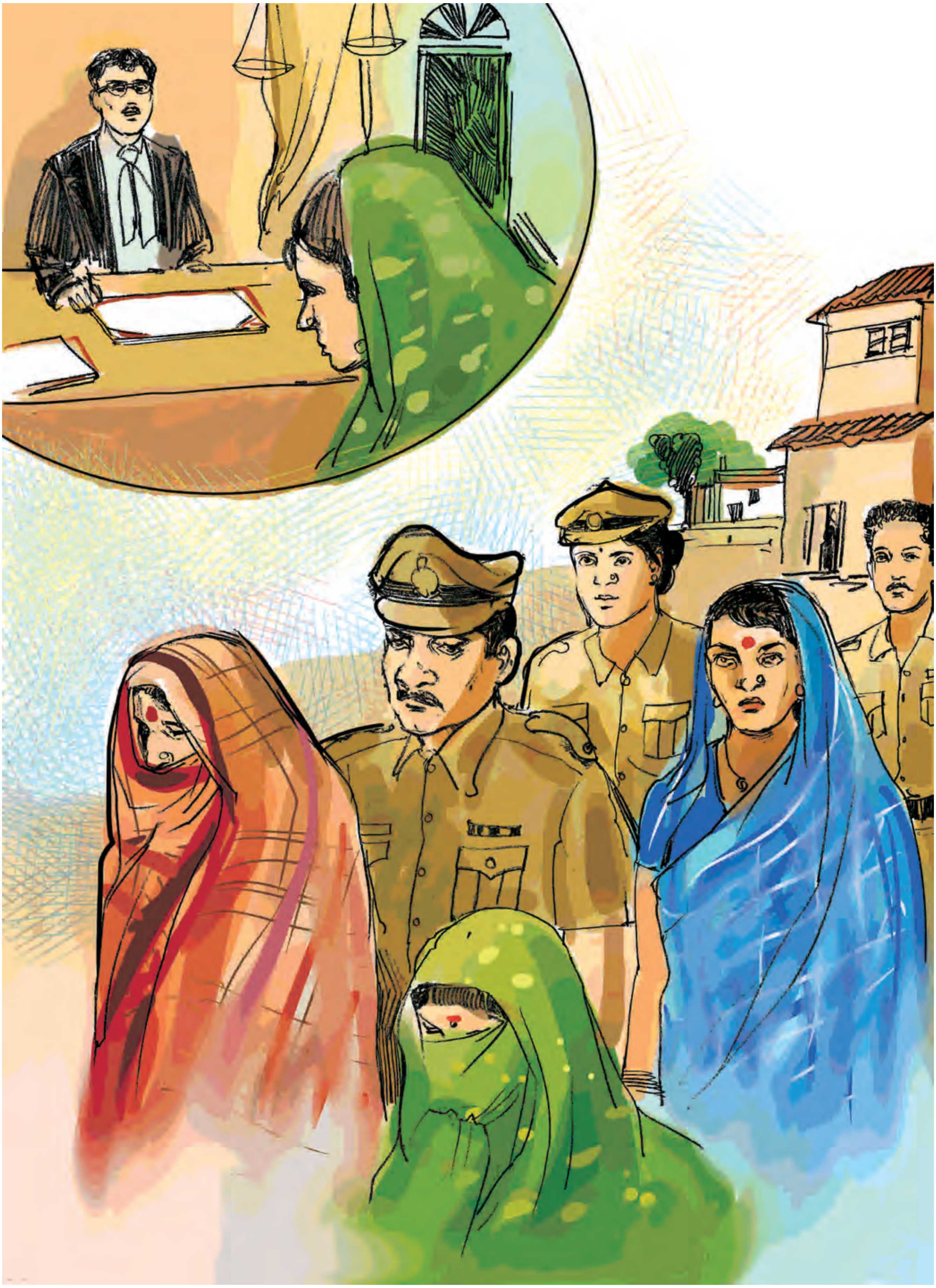

कलम १८

कोठा बंद करणे वा नष्ट करणे.

पोलिस किंवा इतर कुठूनही सूचना मिळताच जर एखादा कोठा शाळा, कॉलेज, प्रार्थनास्थळापासून २०० मीटरच्या आत असेल तर मॅजिस्ट्रेट नोटीस देऊ शकतात.

घरमालक, भाडेकरु किंवा तेथे राहणाऱ्या लोकांना आपले म्हणणे मांडण्यास सात दिवसाचा कालावधी देण्यात येतो.

प्रकरण ऐकून मॅजिस्ट्रेटला जर वाटले की, जागेचा वापर कोठ्यासाठी होतोय तर तो त्यात राहणाऱ्यास तेथून सात दिवसाच्या आत हाकलण्याचा आदेश देऊ शकतात.

पुन्हा भाड्यावर जागा देण्यासाठी मॅजिस्ट्रेटचा आदेश घ्यावा लागतो.

जर त्या कोठ्यावर अल्पवयीन मुली आढळल्या तर तीन वर्षेपर्यंत भाड्याने घर देता येत नाही. बिना परवान्याने घर भाड्याने दिल्यास पाचशे रुपये दंड होऊ शकतो.

आदेश उल्लंघनाची शिक्षा

जर मॅजिस्ट्रेटला वाटले की घरमालकास घरात कोठा चालत असल्याचे माहित नव्हते तर तो घर परत देण्याचे आदेश देऊ शकतात.

परत अशा उपयोगासाठी घर न देण्याची ताकीद देऊ शकतात. जर पुन्हा घर कोठ्याच्या वापरासाठी मुद्दाम दिले गेले तर मात्र तीन महिन्याची शिक्षा व दोनशे रुपये दंड होऊ शकतो.

कलम ३ अंतर्गत कोठा चालविण्याचा गुन्हा व कलम ७ अन्वये सार्वजनिक स्थळावर धंदा करण्याचा गुन्हा सिध्द झाल्यास कोर्ट विना नोटीस कोठा बंद करण्याचे आदेश देऊ शकते.

प्रकरण ऐकून मॅजिस्ट्रेटला जर वाटले की जागेचा वापर कोठ्यासाठी होतोय तर तो त्यात राहणाऱ्यास तेथून सात दिवसाच्या आत हाकलण्याचा आदेश देऊ शकतात.

कलम १९
संरक्षण किंवा सुधारगृहात ठेवण्यासाठी अर्ज

एखाद्या व्यक्तीकडून धंदा करवून घेतला जात असेल तर तो संरक्षणासाठी किंवा सुधारगृहात ठेवण्यासाठी अर्ज करु शकतो.

दंडाधिकारी अर्जदाराचे व्यक्तीत्व, घरची परिस्थिती,
पुनर्वसनाची शक्यता लक्षात घेऊन सुधारगृहात पाठविण्याचे आदेश देऊ शकतात.

दंडाधिकारी द्वारा नेमलेल्या व्यक्तीच्या देखरेखेखाली देखील ठेवता येते.

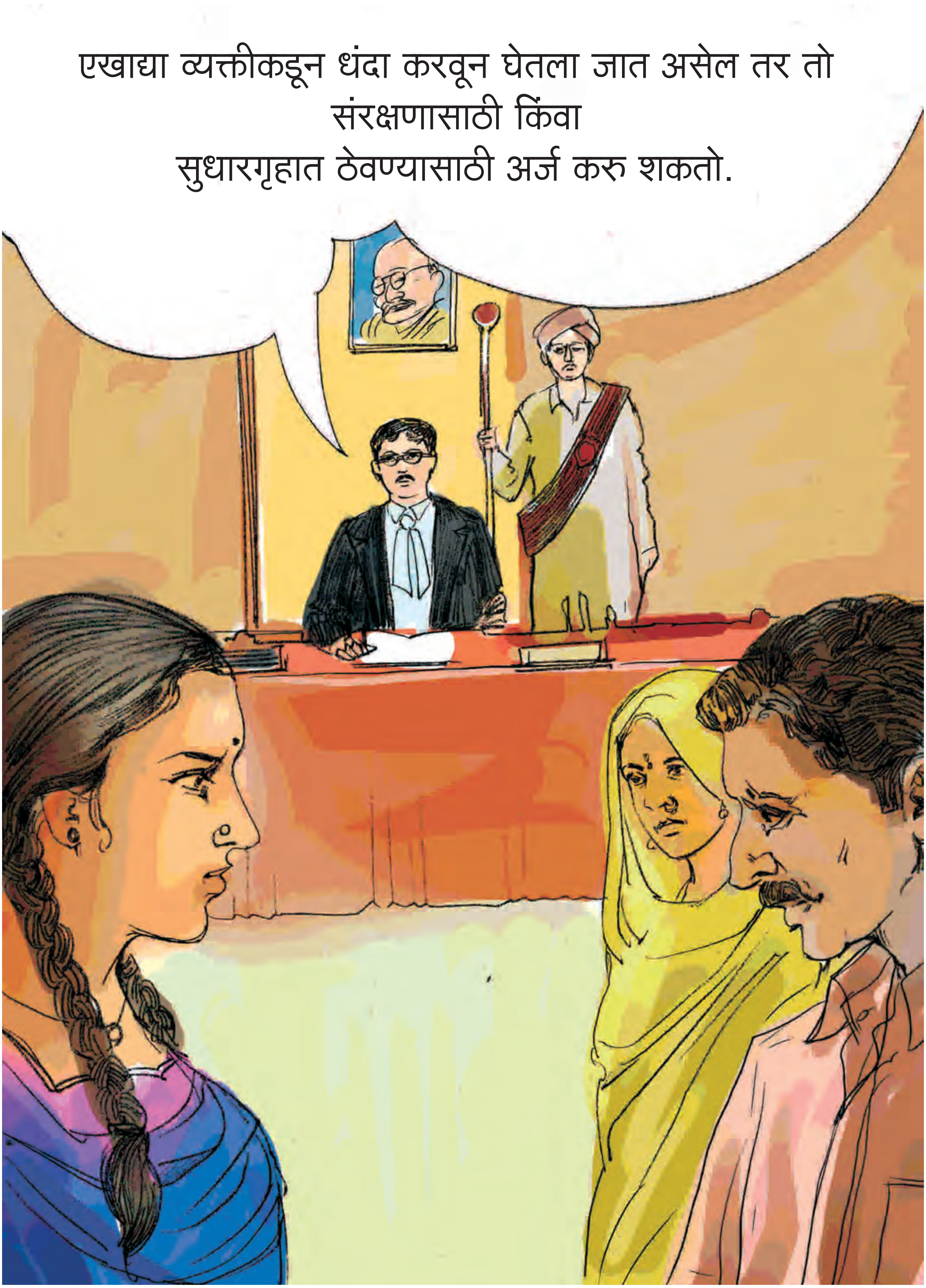
एखाद्या व्यक्तीकडून धंदा करवून घेतला जात असेल तर तो
संरक्षणासाठी किंवा
सुधारगृहात ठेवण्यासाठी अर्ज करु शकतो.

कलम २०
धंदा करणाऱ्यास हटण्याची नोटीस

एखाद्या स्थळी कुणी धंदा करीत असेल व तशी माहिती मिळाल्यास दंडाधिकारी त्यांच्यासमोर हजर होण्याचे आदेश काढू शकतात.

माहितीची पडताळणी, सत्यता व त्या व्यक्तीने आपले म्हणणे मांडल्यानंतर दंडाधिकाऱ्याला वाटले की, तक्रार खरी आहे तर तो जनहितात धंदा बंद करण्यास, तेथून हटण्यास व परत न येण्याचे आदेश देतात.

हटण्यासाठी एक आठवड्याचा वेळ ही देणे जरुरी आहे.

आदेश पाळला नाही तर दोनशे रुपये दंड व त्या गल्लीत राहणे चालू ठेवल्यास दर दिवसाला २० रुपये दंड केला जाऊ शकतो.

जर कुणास हटण्याचा आदेश दिला गेला असेल व त्यास दुसरे कोणी लपवून ठेवत असेल तर तशा व्यक्तीवर ही कारवाई होऊ शकते.

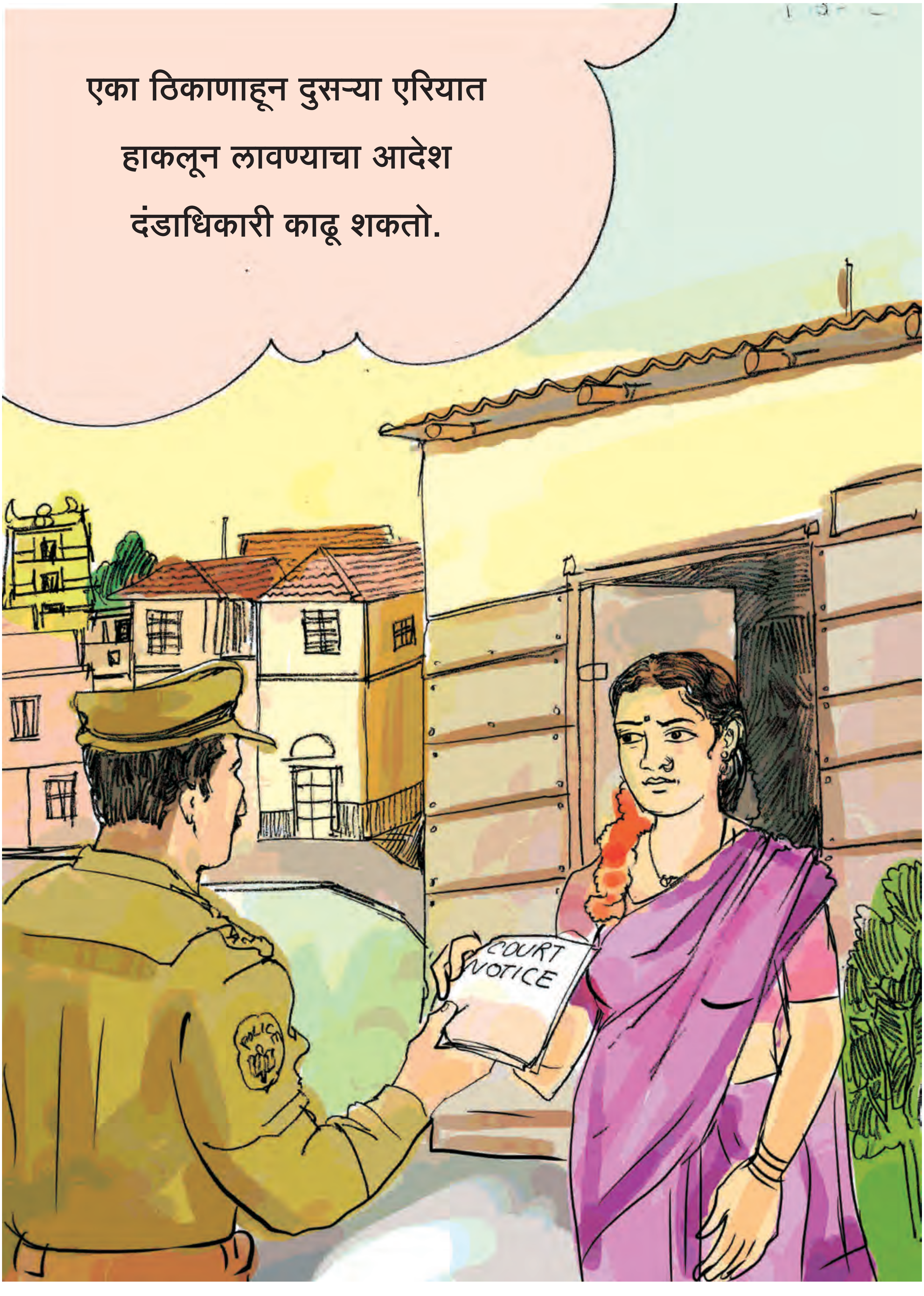
एका ठिकाणाहून दुसऱ्या एरियात
हाकलून लावण्याचा आदेश
दंडाधिकारी काढू शकतो.
COURT NOTICE

SANGRAM

Veshya Anyay Mukti Parishad (VAMP)

संग्राम
(२०१४)

संपदा ग्रामीण महिला संस्था

‘आरोहन’, घनःशामनगर, ,

माधवनगर रोड, सांगली - ४१६ ४१६.

फोन : ०२३३-२३१२१९१

Website: www.sangram.org.